

Aaron Vuola

2.6.2020

54/20/L/A

Ympäristöministeriö
lausuntopalvelu.fi

Hallituksen esitys jätelain muuttamisesta - Metsäteollisuuden lausunto

Yleiset säännökset (Luku 1)

JL 5 a § Sivutuotteet

Ehdotus: Säännökset sivutuotteista ja jätteeksi luokittelun päättymisestä ehdotetaan irrotettaviksi jätteen määritelmää koskevasta pykälästä omiksi erillisiksi pykälikseen. Sivutuotetta koskevat säännökset säilyisivät asiasisällöltään jokseenkin ennallaan.

Metsäteollisuus näkee, että sivutuotteiden luokittelussa tapauskohtainen päätöksentekomenettely on oltava selkeä eikä olemassa olevaa menettelyä tule kiristää. Aineen tai esineen sivutuotestatuksen toteamiseksi toiminnanharjoittajalla on edelleen oltava mahdollisuus pyytää valvovalta viranomaiselta lausuntoa tekemästään arviosta. Lähtökohtaisesti ympäristölupaa ei ole syytä lähteä muuttamaan pelkästään aineiden tai esineiden jäteluokituksen muutoksen vuoksi.

Hallituksen esityksessä perusteluissa todetaan, että sivutuotetta koskevat säännökset säilyisivät asiasisällöltään jokseenkin ennallaan (4.1.6). Lisäksi todetaan, että sivutuotteeksi luokittelun tapauskohtainen päätöksenteko tapahtuisi ympäristölupamenettelyssä (5.4).

Metsäteollisuus näkee ehdotuksen selkeänä muutoksena huonompaan suuntaan. Nykyisen jätelain tulkintamuistiossa on todettu, että aineen tai esineen jäteluonteen arviointia koskeva tapauskohtainen harkinta lähtee yleensä jätteen haltijan aloitteesta, mutta valvonta- ja lupaviranomaiset tekevät viime kädessä ratkaisun jätteen haltijan tekemän luokituksen hyväksyttävyydestä. Keskeisenä erona nyt ehdotettuun on ollut, että valvontaviranomainen voi antaa lausunnon luokituksesta ja luvan muutostarpeesta. Pääsääntöisesti ympäristölupaa ei tarvitse edellyttää muutettavan pelkästään aineiden tai esineiden jäteluokituksen muutoksen vuoksi, jos luokituksen muutoksen seurauksena toiminnan päästöt tai niiden vaikutukset eivät lisäännä tai luokituksen muutosta ei muutoin arvioida toiminnan olennaiseksi muuttamiseksi. Muuttunut luokitus on kuitenkin tarpeellista huomioida lupapäätöksessä, kun ympäristölupaa muutetaan seuraavan kerran jostain muusta syystä. Tulkintaohje perustui silloisen hallituksen esityksen perusteluihin.

Olisi myös vastoin jätedirektiivin tavoitteita vaatia, että sivutuotteeksi luokittelun tapauskohtaisen päätöksenteon pitäisi aina tapahtua ympäristölupamenettelyssä. Edellisessä jätedirektiivissä sivutuoteluokittelusta oli todettu, että "sellaisen tuotantoprosessin tuloksena syntynyttä ainetta tai esinettä, jonka ensisijaisena tavoitteena ei ole tämän aineen tai esineen valmistaminen, voidaan pitää sivutuotteena" kun tietyt edellytyksen täyttyvät. Uusi direktiivi on kirjoitettu jäsenmaita velvoittavampaan muotoon: "Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä varmistukseksi, että sellaisen tuotantoprosessin tuloksena syntyneen aineen tai esineen, jonka ensisijaisena tavoitteena ei ole tämän aineen tai esineen valmistaminen, ei katsota olevan jätettä, vaan sitä pidetään sivutuotteena", kun tietyt edellytyksen täyttyvät. Uuden direktiivin tavoite on ymmärtääksemme nimenomaan varmistaa ja sujuvoittaa luokittelun tekemisen, kun kriteerit täyttyvät.

Aaron Vuola

2.6.2020

JL 5 b § Jätteeksi luokittelun päättyminen:

Ehdotus: Jätteeksi luokittelun päättymisen edellytyksiä tarkistettaisiin ja valtioneuvoston asetuksella annettaville jätelajikohtaisille arviointiperusteille säädettäisiin sisällölliset vähimmäisvaatimukset. Lisäksi säädettäisiin tapauskohtaisessa päätöksenteossa noudatettavista menettelyistä ja päätösten seurannan tehostamisesta.

Metsäteollisuus näkee, että päätöksentekomenettely tapauskohtaisesti jätteeksi luokittelun päättymisen hakemiselle tulee olla selkeä eikä olemassa olevaa ympäristölupakäytäntöä tule avata. Päätöksen tulee voida tehdä valvontaviranomaisen erillispäätöksenä pyydettyä. Toiminnanharjoittajalla tulee olla mahdollisuus pyytää valvovalta viranomaiselta lausuntoa tekemästään arviosta. Kevennetyt vaatimukset aineen käyttötarkoituksesta ja tapauskohtaisen päätöksenteon menettelylle ovat erittäin kannatettavia.

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)JL 11 a § Uudelleenkäytön valmistelun edistäminen

Metsäteollisuus kannattaa, että uudelleenkäytön valmistelua harjoittavat yritykset saavat hyödyntää jätettä vain, jos kunta, tuottaja tai muu taho ei sitä itse tee, ja jätteen luovuttaja voi periä uudelleenkäytön valmistelua harjoittavalta yritykseltä kustannustehokkaasta keräyksestä aiheutuneet kustannukset.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)***JL 32 § Ehdotus: Kunnan tulisi jatkossa järjestää kiinteän jätteen kuljetus kiinteistöiltä.***

Metsäteollisuus ry:n huomiot alla 49 a §:ssä, missä säädetään Kunnan ja pakkausten tuottajan velvollisuudesta järjestää pakkausjätteen kiinteistöittäinen keräys yhteistoiminnassa.

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)JL 49 a-d§: Tuottajavastuu ja erilliskeräys

Ehdotus: Asumisessa syntyvän pakkausjätteen erilliskeräys ja kuljetus ehdotetaan järjestettäväksi kuntien ja pakkausten tuottajien yhteistoimintana, tuottajien tulisi kattaa vähintään 80 % kustannuksista.

Metsäteollisuus näkee, että 49§ pykälässä esitetty tuottajien 80 %:n kustannusvastuu luo hyvät edellytykset tuottajien ja kuntien yhteistyölle voimakkaasti muuttuvassa tilanteessa. Se myös hieman keventää tuottajavastuullisten yritysten kustannustaakkaa, joka kasvaa merkittävästi lakimuutosten myötä

Haluamme kuitenkin muistuttaa, että jätteiden keräys tulee toteuttaa kustannustehokkaasti ja kannatamme sitä, että tarvittaessa tuottajayhteisöillä tulee olla mahdollisuus vastata itse keräyksestä.

Kunnan ja pakkausten tuottajan yhteistoiminta pakkausjätteen erilliskeräyksessä (49 a §)

Aaron Vuola

2.6.2020

Metsäteollisuus tukee luonnoksessa esitettyä mallia pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen järjestämisestä kuntien ja tuottajien yhteistoimintana siten, että:

- Tuottajat vastaavat vähintään 80 %:sta pakkausjätehuollon kokonaiskustannuksia.
- Tuottajat voivat järjestää kiinteistökeräyksen itse, jos keräyksen ehdoista ei päästä sopimukseen kuntien kanssa.

Kunnille maksettavista korvauksista sopiminen ja pakkausten tuottajan kustannusvastuu (49 b§)

Metsäteollisuus kannattaa voimakkaasti sitä, että tuottajien vähimmäiskustannusvastuun ei tulisi ylittää 80% pakkausjätehuollon kokonaiskustannuksista perustuen jätedirektiivin (8 a artiklan 4 kohdan c alakohdassa) säädettyyn kansalliseen liikkumavaraan eikä kansallisella lainsäädännöllä tule näin vaatia jätedirektiivissä esitettyä 80 %:n minimitasoa suurempaa tuottajien kustannusvastuuta.

Kustannusten tulee lisäksi olla läpinäkyviä ja kerättävien maksujen tulee allokoida 100% jätehuollon järjestämiseen. Myös kuntien ja yksityisten yritysten vapaaehtoinen, tuottajien järjestelmää täydentävä pakkausjätteiden keräys, tulee jatkossakin sallia, jos tuottajat antavat siihen suostumuksensa.

Sovittelu ja yhteistoiminnasta poikkeaminen (49 c§)

Metsäteollisuus kannatta esitystä siitä, että tuottajien tulee voida järjestää kiinteistökeräys tarvittaessa itse, jos keräyksen ehdoista ei päästä sopimukseen kuntien kanssa.

JL 51§: Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus

Metsäteollisuus ei näe kohtuullisena edellyttää tuottajia tiedottamaan ja neuvomaan uudelleenkäyttöä ja uudelleenkäytön valmistelua harjoittavista yrityksistä ja yhteisöistä samalla kun esimerkiksi kuluttajalle ei aseteta lisää vastuuta.

Lisäksi haluaisimme muistuttaa, että 'roskaaja' ei ole lähtökohtaisesti pakkauksen valmistaja/tuottaja vaan useimmiten kuluttaja, joihin toimenpiteet pitäisi ensisijaisesti kohdistaa. Roskaamisesta pitäisi seurata sanktio.

JL 62§: Tuottajayhteisöön liittyminen

Metsäteollisuus kannatettaa, että kaikkien tuottajien tulee liittyä tuottajayhteisöihin, mutta näkee, että vielä on epäselvää mitä nykyisen tuottajayhteisö-järjestelmän muuttaminen/purkaminen käytännössä tarkoittaisi.

Asetusyhteen veto

Valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012, jäteasetus)

8§ Kierrätystavoitteet:

- **55 painoprosenttia viimeistään 1.1.2025**
- **60 painoprosenttia viimeistään 1.1.2030**
- **65 painoprosenttia viimeistään 1.1.2035**

Metsäteollisuus kiittää, että Suomi ei kiristä jo muutenkin erittäin tiukkoja jätedirektiivissä asetettuja yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita kansallisesti. Tavoitteiden saavuttaminen on harvaan asutussa Suomessa vaikeampaa ja aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin monissa muissa EU-maissa.

Aaron Vuola

2.6.2020

15§ Yhdyskuntajätteen erilliskeräys

Ehdotus: Kunnan olisi järjestettävä yhteistoiminnassa pakkausten tuottajien kanssa kuitu-, lasi-, metalli- ja muovipakkausjätteen erilliskeräys, vähintään jokaiselta taajamassa sijaitsevalta kiinteistöltä, jossa on viisi huoneistoa, viimeistään kahden vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Metsäteollisuus on valmis tukemaan lakiesityksen mukaista ratkaisua pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen tiukoista velvoiterajoista asuinkiinteistöillä, kun samalla varmistetaan luonnoksen JL 49a-d§:ssä esitetty tuottajien 80 %:n kustannusvastuu ja tuottajien mahdollisuus järjestää pakkausjätteiden keräys asuinkiinteistöltä itse, ellei sopimusta tuottajien ja kuntien välillä synny.

Yrityksille haastavan tilanteen takia haluamme kuitenkin nostaa harkittavaksi sen, että valtakunnallinen viiden huoneiston velvoiteraja pakkausjätteiden kiinteistöittäisessä keräyksessä tulisi koskemaan ensivaiheessa vain yli 10 000 asukkaan taajamia. Lausunnolla olevassa luonnoksessa esitetyt velvoiterajat tuovat pakkaustuottajille merkittävästi lisäkustannuksia, joita voitaisiin nykyisessä taloudellisessa tilanteessa porrastaa voimakkaammin rajaamalla asuinkiinteistökeräyksen.

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä (518/2014)7-8§ Pakkausten uudelleenkäytön valmistelu- ja kierrätystavoitteet:

Ehdotus: Kuitupakkauksista olisi vuonna 2025 kierrätettävä vähintään 75 painoprosenttia ja vuonna 2030 vähintään 85 painoprosenttia. Puupakkauksista olisi vastaavina vuosina kierrätettävä vähintään 25 ja 30 painoprosenttia.

Metsäteollisuus kiittää, että Suomi ei kansallisella lainsäädännöllä ylitä pakkausedirektiivissä asetettuja tavoitetasoja eikä lisää niiden lukumäärää.

On erittäin tärkeää, että Suomi ei kiristä pakkausjättedirektiivissä asetettuja kierrätystavoitteita kansallisesti samaan aikaan, kun tavoitteiden laskentatavan muuttuminen vaikeuttaa niiden saavuttamista. Lisäksi harvaan asutussa Suomessa se on vaikeampaa ja aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin monissa muissa EU-maissa. Tavoitteiden kansallinen kiristäminen heikentäisi tuottajavastuunsa hoitavien yritysten kilpailukykyä enemmän kuin on direktiivien puolesta välttämätöntä verrattuna vastuunsa hoitamatta jättäviin yrityksiin. Lisäksi SUP-direktiivin tulkinta mm. paperille tulee olla selkeä muovin ja kuitutuotteiden kierrätysvelvoitteita määrittäessä.

8§: Materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet

Ehdotus: Materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet ehdotetaan muutettaviksi tuottajia yhteisesti sitoviksi velvoitteiksi.

Metsäteollisuus ehdottaa, että tuottajayhteisöä sitovat materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet tulee selkeästi määrittää siten, että tuottajayhteisöt vastaavat kierrätystavoitteiden saavuttamisesta vain niihin liittyneiden tuottajien markkinoille saattamien pakkausjätteiden osalta.

Mikäli tuottajia sitovat kierrätystavoitteet olisivat kaikille tuottajille yhteisiä, joutuisivat tuottajayhteisöihin liittyneet tuottajat kustannusvastuuseen myös niiden yritysten kierrätysvelvoitteesta, jotka jättävät velvoitteensa hoitamatta ja joita valvovat viranomaiset eivät saa mukaan järjestelmään. Tämä heikentäisi erityisesti suomalaisten yritysten kilpailukykyä verrattuna ulkomaisiin etäkauppaa harjoittaviin yrityksiin. Tilanne, jossa kerätty jätejäte ylittää paikallisen tai

Aaron Vuola

2.6.2020

alueellisen hyödyntämiskyvyn tulee huomioida ja sitovat kierrätysvelvoitteet tulee määritellä tarkemmin mitä tasealuetta koskevat (yksittäisiä tuottaja/yhteisöjä tai tietty alue/koko maata).

8§ Kierrätyksen laskentasäännöt

Ehdotus: uusi säännös, joka mahdollistaisi puupakkausten korjauksen laskemisen puupakkausjätettä ja kaikkea pakkausjätettä koskevaa kierrätystavoitteeseen.

Metsäteollisuus kiittää ja pitää erittäin tärkeänä sitä, että puupakkausten kierrätyksessä puupakkausten korjaus on sisällytetty kierrätettyyn määrään.

Ehdotus: yhdistelmämaterialipakkaukset on laskettava ja ilmoitettava pakkauksen sisältämän kunkin materiaalin mukaan paitsi, jos tiettyä materiaalia on pakkauksessa vain merkityksetön osuus (enintään 5 painoprosenttia).

Metsäteollisuus muistuttaa, että uusi ehdotus tuo lisävelvoitteita pakkausten kierrättäjille jo ennestään tiukkoihin vaatimuksiin ja mahdollisesti alentaa kierrätysastetta tiettyjen pakkausten osalta.

9§ Pakkausten erilliskeräysvelvollisuudet:

Metsäteollisuus kannattaa, että tuottajavastuuta ei uloteta yrityspakkausten kiinteistöittäiseen keräykseen. Yrityspakkausten erilliskeräys ja kierrätys toimivat nykyisellään erittäin hyvin, eikä toimivaa järjestelmää kannata muuttaa. Myöskään EU-direktiivit eivät muutosta edellytä.

VnA pakkausjätteistä, liite 2

Metsäteollisuus muistuttaa, että pakkausten ominaisuuksia koskevia perusvaatimuksia määritettäessä on tärkeää ottaa huomioon pakkauksen ja tuotteen muodostama kokonaisuus. Pelkän pakkauksen aiheuttamien ympäristövaikutusten minimointi johtaa yleensä ympäristön kannalta huonompaan lopputulokseen kuin tuotteen ja pakkauksen yhteenlaskettujen vaikutusten minimointi.

Valtioneuvoston asetus keräyspaperin erilliskeräyksestä ja kierrätyksestä (528/2013)

Metsäteollisuus kannattaa, että tuottajayhteisöjä sitovat, materiaaliokohtaiset kierrätystavoitteet tulee selkeästi määrittää siten, että tuottajayhteisöt yhdessä vastaavat kierrätystavoitteiden savuttamisesta vain niiden markkinoille saattaman paperin osalta. Lisäksi emme näe tarvetta nostaa jo ennestään korkeaa keräystavoitetta nykyisestä tasosta.

Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (713/2014)

Ehdotus: Asetuksen 3 ja 6 §:ssä säädettyjä ympäristölupahakemuksen sisältövaatimuksia täydennettäisiin vaatimuksilla antaa riittävät tiedot ja asianmukaiset perustelut materiaalin luokittelusta sivutuotteeksi tai jätteeksi luokittelun päättymisestä.

Metsäteollisuus näkee tärkeänä, että sivutuotteiden luokittelussa tapauskohtainen päätöksentekomenettely statuksen hakemiselle tulee olla selkeä eikä uusien sisältövaatimusten tule hankaloittaa prosessia.

Ehdotus: Asetuksen 15 §:ssä säädettyjä lupapäätöksen ratkaisuosan sisältövaatimuksia täydennettäisiin vaatimuksella, jonka mukaan lupapäätöksestä olisi käytävä ilmi toiminnassa

Aaron Vuola

2.6.2020

syntyvän materiaalin luokittelu sivutuotteeksi tai hyödynnetyn jätteen jätteeksi luokittelun päättymisen perusteluineen.

Metsäteollisuus näkee tärkeänä, että toiminnanharjoittajalla on mahdollisuus nähdä valvovan viranomaisen perustelut jätteen sivutuotteistamisen toteamiseksi tai hyödynnetyn jätteen jätteeksi luokittelun päättymiselle.

Vaikutusten arviointi

Metsäteollisuus näkee, että raportointivelvoitteisiin olisi asetettava riittävä siirtymäaika, jotta toiminnan harjoittajat voivat kehittää myös omat järjestelmänsä valmiiksi vaatimuksille. Raporttien mukana toimitettava laaduntarkastusraportti tulee myös määritellä tarkemmin.

Vaikutukset SUP-tuotteita markkinoille saattavien ja niitä käyttävien yritysten toimintaan

Metsäteollisuus näkee, että tässä vaiheessa on mahdoton arvioida SUP-direktiivin kustannuksia metsäteollisuuden materiaalinvalmistajille ja SUP-tuotteiden valmistajille koska soveltamisalaa rajaavat määritelmät eivät ole tiedossa eikä ole olemassa lopullista ohjeistusta liittyen tuottajavastuuseen ja sen järjestämiseen eikä myöskään merkintävaatimuksiin. Oletettavissa on, että merkittäviä lisäkustannuksia on tulossa, mutta kohtuuttomat lisäkustannukset esimerkiksi liittyen "soveltamisalaa rajaaviin määritelmiin" voidaan vielä välttää. Sillä miten "muovi" määritellään ja näin ollen mitkä tuotteet kuuluvat direktiivin soveltamisalaan on ratkaiseva merkitys metsäteollisuuden uusiutuvien ja kierrätettävien materiaalien kysynnälle. Lisäksi epäonnistuneet ja väärät tulkinnat määritelmistä heikentävät kierrätystavoitteiden saavuttamista.

Muuta

Metsäteollisuus haluaa muistuttaa, että on äärimmäisen tärkeää löytää selkeä ja järkevä ratkaisu SUP-tuotteiden ja materiaalien tulkinnalle, niin että yleisimmät metsäteollisuuden ympäristöystävälliset paperi- ja kartonkituotteet eivät päädy direktiivin soveltamisalaan. Olisi kohtuutonta, että uusiutuvista ja kierrätettävästä raaka-aineista valmistettuja tuotteita, kohdeltaisiin samalla tavalla kuin direktiivin kohteena olevia 100% muovista valmistettuja tuotteita vain siksi että niissä on pieni toiminnan kannalta välttämätön osa muovia tai muuta vastaavaa päällysteyä.

Yleisesti koskien koko ehdotusta: On tärkeää, että markkinat huomioidaan käytännön toteutuksessa. Nyt asetettavan lain odotetaan synnyttävän tarvittavat markkinat, mutta epäterveiden markkinoiden muodostuminen ei saa johtaa epätasa-arvoiseen kohteluun eikä vaatimusten kohdentua ylitse tuottajan tai kierrätettävän materiaalin käyttökykyyn.

Metsäteollisuus ry

Timo Jaatinen
toimitusjohtaja